

Stanisław Mędala

"Auferstehung Jesu - Auferstehung der Christen. Deutungen des Osterglaubens", wyd. Lorenz Oberlinner, Freiburg-Basel-Wien 1986 : [recenzja]

Collectanea Theologica 58/2, 184-185

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wiążącą różne zewnętrzne przejawy „prorokowania” widzi w szczególnym przeżywaniu osobistego związku proroka z Bogiem. Przejawy ekstazy z czasem zeszyły na drugi plan i zanikły z rozwojem charyzmatycznych przymiotów prorockich. Także prorocy przestali „prorokować” dla zapłaty, bo mieli utrzymanie z jakiegoś innego zawodu, a stali się obdarzonymi siłą duchową niezależnymi głosicielami szczęścia i nieszczęścia. Chociaż kołyska prorokowania określanego jako nabizim stała w Bet-El i Samarii, pojawili się prorocy także i w państwie południowym.

Georg Hentschel przedstawił osoby i działalność proroków nauczających ustnie: Eliasza, Micheasza syna Jimli i Elizeusza. Omówił trudne teksty odnoszące się do życia i działalności tych proroków dla ocalenia Jahwizmu, jak i dla przeprowadzenia planów Bożych poprzez polityków. Na szczególną uwagę zasługuje cykl opowiadań o ich cudach. Autor nie podaje po swym artykule rekapitulacji. Co do cudownych opowiadań, uważa, że nie należy ich rozumieć dosłownie (zbyt dosłownie), natomiast we właściwy sposób interpretowane stanowią cenne świadectwo wielkiego poważania dla meża Bożego i oczekiwań jakie lud wiązał z wysłannikiem Bożym.

Eva Osswald zajęła się posłannictwem proroków VIII w. w kolejności ich występowania, a więc omówiła Amosa, Ozeasza, Izajasza i Micheasza. Z różnych możliwości wybrała jednak sposób omawiania, pozwalający powiedzieć to, co uważa się za najważniejsze w możliwie zwięzłej formie, a więc nie ich osoby ani sytuację, w jakiej występowali, lecz wspólne dla nich tematy: osobowe stosunki między Izraelem i jego Bogiem, będące istotnym tematem posłannictwa wymienionych proroków. Zarzucali oni swym rodakom, że przez ich postępowanie są zrywane stosunki przymierza z Bogiem, zapowiadali, że wskutek tego Bóg sam będzie musiał wkroczyć i przeprowadzić sąd. Według ich przepowiadania, co jest nowością w prorocztwie VIII w., Izrael już nie jest w sytuacji narodu zbawionego, owszem, nawet zagraża możliwość odrzucenia go przez Boga. Istnieje jednak jeszcze nadzieja, że ten sąd nie będzie ostatecznym słowem Bożym. Według tego rozwinęła autorka temat w trzech częściach: utrudnianie kontaktów z Bogiem — obowiązek wierności wobec Boga, paradoksalna postawa Izraela wobec Boga, odmowa nawrócenia się i niewierność ludu Bożego; interwencja Boża — zapowiedź końca, rodzaj interwencji Bożej, nieuchronność sądu, wpływ jego na egzystencję w kraju i konfrontacja proroków ze słuchaczami; zagadnienie odrzucenia Izraela — zerwanie stosunków Jahwe z Izraelem, słowa zapomnienia, myśl o ocaleniu tylko reszty, rozpoczęcie od nowa po oczyszczeniu. Tak więc istnieje nadzieja na zbawienie!

o. Józef Wiesław Roston OFMConv., Warszawa

Auferstehung Jesu — Auferstehung der Christen. Deutungen des Osterglaubens, wyd. Lorenz Oberlinner, Freiburg-Basel-Wien 1986, Verlag Herder, s. 200 (*Quaestiones disputatae*, t. 105).

Publikacja zawiera zbiór studiów poświęconych prof. A. Vögtlemu na jego 75 rocznicę urodzin (17 grudnia 1985 r.). Tematem zamieszczonych studiów jest problem genezy wiary paschalnej z punktu widzenia historycznego i teologicznego. W przedmowie (s. 9—10) wydawca podkreśla, że wiara w zmartwychwstanie Jezusa stanowi nie tylko sposób nowotestamentalnego przepowiadania o Chrystusie, lecz także ma być centrum przepowiadania wiary chrześcijańskiej. W związku z tym wyłania się problem weryfikacji ustaleń istoty i treści wiary paschalnej w oparciu o świadectwa biblijne. W tekstach Nowego Testamentu zauważa się bowiem wielość ujęć orędzia paschalnego, gdy tymczasem w przekazie wiary doszło do ujednoczonego ujęcia treści tajemnicy paschalnej. Celem zaprezentowanych studiów jest

ukazanie właśnie tej wielości ujęć tajemnicy paschalnej w ewangeliach oraz ich aktualności w przepowiadaniu Chrystusa w naszych czasach.

W pierwszym studium pt. *Ale czy zmarły ożyje? (Hiob 14, 14)*, H. Gollinger omawia przesłanki wiary w zmartwychwstanie zmarłych w ST oraz w formie ekskursu wskazuje na najważniejsze świadectwa tej wiary w apokryfach ST (s. 11—38). W genezie biblijnej wiary w zmartwychwstanie autorka uwypatnia zwłaszcza refleksje autorów ST nad łącznością z Bogiem w związku z doświadczeniem przedwczesnej śmierci przez ludzi sprawiedliwych. W drugim artykule pt. *Pan rzeczywiście zmartwychwstał (Łk 24, 34)*, J. Broer omawia aktualny stan badań nad genezą wiary w zmartwychwstanie Chrystusa w ujęciu metod historyczno-krytycznych (s. 39—62). Został tu podkreślony wkład A. Vögtlego w rozwiązywaniu problemów egzegetycznych i teologicznych. W trzecim artykule pt. *Między krzyżem a paruzją* (s. 63—95), L. Oberlinner wykazuje eschatologiczny charakter wiary paschalnej w NT. W genezie wiary paschalnej główny nacisk kładzie on na znaczenie śmierci Jezusa w wypowiedziach samego Jezusa oraz w doświadczeniu i wypowiedziach uczniów. Punktu wyjścia wiary paschalnej dopatruje się w wypowiedziach Jezusa o Synu Człowieczym, które dały podstawę nie tylko do uznania tej funkcji przez uczniów, ale przede wszystkim do wyznawania wiary w funkcję Jezusa jako Syna Bożego. Autor wskazuje także na ciągłość między historią Jezusa a wiarą paschalną, a równocześnie na nowość w paschalnym ujęciu osoby Jezusa.

Kolejne cztery studia są poświęcone analizie konkretnych perykop z ewangelii. I. Maisch wskazuje na paschalne wymiary śmierci Jezusa w ujęciu Mt 27, 51—54 (s. 96—123). P. Fiedler dowodzi, że w Łk 24, 13—35 (s. 124—144) ewangelista pragnie umocnić wiarę wspólnoty chrześcijańskiej, iż zmartwychwstały Chrystus uobecnia się w liturgii eucharystycznej. D. Zeller analizuje J 20, 1—18 (s. 145—161) jako orędzie o brzasku dnia paschalnego, w którym ewangelista poucza odbiorców na temat nowej relacji wierzących do Boga. W ostatnim artykule pt. *Przyjdź i zobacz. Drogi do wiary paschalnej w ewangelii Janowej* (s. 162—189) J. M. Nützel OCarm. uwypatnia zachętę czwartej ewangelii skierowaną do czytelników (słuchaczy), żeby orędzie wiary paschalnej przyjmowali bezpośrednio z przepowiadania kościelnego. Ewangelista suponuje bowiem, że wiara opierająca się jedynie na wydarzeniach przeszłych nie jest jeszcze pełna i dojrzała. Musi nastąpić osobiste spotkanie wierzącego z Chrystusem zmartwychwstałym. To spotkanie prowadzi do nowego sposobu „widzenia” Chrystusa, do wyznawania wiary, że Chrystus jest „Panem i Bogiem”. W podsumowaniu autor postuluje, żeby dzisiejsze głoszenie wiary paschalnej było przede wszystkim ukazaniem żyjącego Chrystusa obecnego w Kościele.

Zbiór studiów dotyczących różnych aspektów wiary paschalnej zamyka wykaz cytowanej bibliografii (s. 190—193) oraz wykaz bibliografii A. Vögtlego według stanu z października 1985 r. (s. 194—200). Na bibliografię Vögtlego składa się 12 monografii, 54 studia w dziełach zbiorowych, 33 artykuły i przyczynki, artykuły w studiach i słownikach specjalistycznych oraz publikacje, których jubilat jest współredaktorem.

Należy zaznaczyć, że omawiany zbiór studiów na temat genezy i znaczenia wiary paschalnej ukazał się w serii *Quaestiones disputatae*. Autorzy uwypatniają różnorodność płaszczyzn w ujmowaniu wiary paschalnej, wskazują na różnorodne propozycje rozwiązań na temat genezy tej wiary i usiłują podać aktualne rozwiązania teologiczne. Tak bogata w treści egzegetyczne i teologiczne publikacja stanowi jednak zaledwie wprowadzenie w nieogarnioną myślą ludzką podstawową tajemnicę wiary chrześcijańskiej, jaką jest zbawcza śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa.